woont, niet het recht op hogere kinderbijslagen doen vervallen, dat voordien ten laste van een andere Lid-Staat is verkregen. Wanneer het daadwerkelijk ontvangen bedrag der kinderbijslagen in de Lid-Staat van woonplaats lager is dan de bijslagen overeenkomstig de wettelijke regeling van de andere Lid-Staat, heeft de werknemer tegenover het bevoegde orgaan van laatstbedoelde staat recht op aanvullende bijslagen ten belope van het verschil tussen de twee bedragen.

In zaak 733/79,

betreffende een verzoek aan het Hof krachtens artikel 177 EEG-Verdrag van de Arbeidsrechtbank te Charleroi, in het aldaar aanhangig geding tussen

VERREKENKAS VOOR GEZINSVERGOEDINGEN VOOR DE GEBIEDEN CHARLEROI EN NAMEN

en

COSIMO LATERZA

om een prejudiciële beslissing over de uitlegging van artikel 77, lid 2, sub b-i, van verordening nr. 1408/71 van de Raad van 14 juni 1971 betreffende de toepassing van de sociale zekerheidsregelingen op loontrekkenden en hun gezinnen, die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen (PB L 149 van 1971),

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE (Eerste kamer),

samengesteld als volgt: A. O'Keeffe, kamerpresident, G. Bosco en T. Koopmans, rechters,

advocaat-generaal: J.-P. Warner
griffier: J. A. Pompe, adjunct-griffier

het navolgende

ARREST

De feiten

I — De feiten en de schriftelijke behandeling

1. Cosimo Laterza, van Italiaanse nationaliteit, was eerst als loontrekkende werkzaam in Italië (1950—1955) en vervolgens als mijnwerker in België tewerkgesteld van december 1955 tot december 1969, toen hij wegens invaliditeit zijn werkzaamheden in de mijnen beëindigde. Bij besluit van 12 mei 1970 kende het „Nationaal Pensioenfonds voor Mijnwerkers" („NPFM") hem met ingang van 1 juni 1970 krachtens de enkele Belgische wetgeving, en met name krachtens het bijzondere stelsel voor mijnwerkers, een invaliditeitspensioen toe.

Op het ogenblik van de toekenning van de uitkering was de toepasselijke gemeenschapsregeling die van verordening nr. 3, in bijlage F waarvan het bijzonder stelsel voor mijnwerkers in België wordt omschreven als van het type B. Het NPFM stelde mitsdien betrokkenes invaliditeitspensioen vast op een bedrag van BFR 4 826,50 per maand, zulks op grond van de duur van de vervulde tijdvakken van verzekering.

Laterza keerde in februari 1971 naar Italië terug en huwde daar op 18 oktober 1971. Ingevolge dit huwelijk werd zijn invaliditeitspensioen met ingang van 1 november 1971, verhoogd tot BFR 6 921 per maand. Nadat er op 12 juni 1972 en 21 maart 1974 twee kinderen waren geboren, kende de bevoegde verrekenkas voor gezinsvergoedingen („VGV") Laterza op grond van de desbetreffende bepalingen van de Belgische wetgeving met ingang van 1 oktober 1972 en tot 31 oktober 1975 gezinsbijslagen toe voor kinderen ten laste.

Inmiddels was op 11 juni 1970 Laterza's dossier toegezonden aan het „Istituto nazionale della Previdenza sociale" („INPS") in Italië met het oog op de toekenning aan betrokkene van een gedeeltelijk invaliditeitspensioen ten laste van de Italiaanse instelling, zulks krachtens de bepalingen van gemeenschapsrecht betreffende samentelling van verzekeringstijdvakken en berekening pro rata van uitkeringen.

Met een beroep op verordening nr. 3 had het INPS aanvankelijk geweigerd de invaliditeit van betrokkene, die enkel door besluiten van de Belgische instanties was vastgesteld, te erkennen. De Belgische instantie verzocht het INPS vervolgens zijn standpunt te herzien op grond van artikel 40, lid 3, van verordening nr. 1408/71, dat luidt als volgt:

„De door het orgaan van een Lid-Staat genomen beslissing omtrent de toestand van invaliditeit van de aanvrager is bindend voor het orgaan van iedere andere betrokken Lid-Staat, mits in bijlage IV is vermeld dat de voorwaarden van de wettelijke regelingen van deze Lid-Staten met betrekking tot de toestand van invaliditeit met elkaar overeenstemmen".

Aangezien tussen de toepasselijke Belgische en Italiaanse regelingen overeenstemming bestond, kende het INPS Laterza op 7 januari 1977 een gedeeltelijk Italiaans pensioen toe met ingang van 1 oktober 1972, de dag waarop voornoemde verordening in werking was getreden.

Zich baserend op de toekenning van dit pensioen heeft de Belgische instelling

— enerzijds, krachtens artikel 12, lid 2, van verordening nr. 1408/71 het be-

drag van het door haar krachtens de Belgische wetgeving toegekende invaliditeitspensioen verminderd met het bedrag van het Italiaanse gedeeltelijke pensioen;

— anderzijds de betaling van gezinsbijslagen voor kinderen ten laste gestaakt en terugbetaling gevorderd van de bijslagen (voor een totaal bedrag van BFR 104 189) die zij had betaald tussen 1 oktober 1972 en 31 oktober 1975, de dag waarop de betaling in afwachting van de Italiaanse beslissing was geschorst.

Voor dit laatste besluit beriep de Belgische instelling zich op artikel 77, lid 2, sub b-i, van verordening nr. 1408/71, volgens welke bepaling, ongeacht op het grondgebied van welke Lid-Staat de rechthebbende op een pensioen of rente dan wel de kinderen wonen, bijslagen worden toegekend:

„b) aan de rechthebbende op pensioenen of renten verschuldigd krachtens de wettelijke regelingen van meer dan een Lid-Staat:

i) overeenkomstig de wettelijke regeling van die van deze staten, op het grondgebied waarvan hij woont, indien het recht op een van de in lid 1 bedoelde bijslagen aldaar wordt ontleend aan de wettelijke regeling van deze staat, eventueel met inachtneming van artikel 79, lid 1, sub a)".

Krachtens deze bepalingen zou Laterza vanaf 1 oktober 1972 enkel recht hebben op de (lagere) Italiaanse gezinsbijslagen, overeenkomend met het door het INPS toegekende Italiaanse prorata van het invaliditeitspensioen.

2. Aangezien Laterza weigerde de door de VGV teruggevorderde bedragen te betalen, heeft de instelling hem voor de Arbeidsrechtbank te Charleroi gedaagd, die bij vonnis van 11 oktober 1979 het Hof van Justitie heeft gevraagd of *artikel 77, lid 2, sub b-i,* van verordening nr. 1408/71

„aldus moet worden uitgelegd, dat het recht op kinderbijslag in de staat op het grondgebied waarvan de rechthebbende op invaliditeitspensioen woonachtig is (in casu Italië), het voordien in een andere Lid-Staat (in casu België) verkregen recht op hogere kinderbijslag doet vervallen".

3. Een expeditie van het verwijzingsvonnis is op 17 oktober 1979 ten Hove ingekomen.

Krachtens artikel 20 van 's Hofs Statuut-EEG zijn schriftelijke opmerkingen ingediend door Laterza, te dezen vertegenwoordigd door D. Rossini, directeur van de sociale dienst „Patronato ACLI", en door de Commissie van de Europese Gemeenschappen, te dezen vertegenwoordigd door haar juridisch adviseur J. Amphoux als gemachtigde.

Bij beschikking van 30 januari 1980 heeft het Hof, op rapport van de rechter-rapporteur en gehoord de advocaat-generaal, besloten de zaak naar de Eerste kamer te verwijzen.

Op 4 februari 1980 heeft het hof partijen in het hoofdgeding een vraag gesteld, die Laterza op 14 februari 1980 schriftelijk heeft beantwoord.

II — Schriftelijke opmerkingen ingediend krachtens artikel 20 van 's Hofs Statuut-EEG

Laterza beklemtoont in de eerste plaats dat hij, krachtens de in België vervulde

tijdvakken van verzekering alleen, recht had verkregen op een volledig invaliditeitspensioen voor mijnwerkers en, wegens zijn invaliditeit, op hogere kinderbijslagen.

Door de toepassing op zijn geval van de communautaire regeling, heeft hij het recht op Belgische gezinsbijslagen verloren en bevindt hij zich thans in een minder gunstige situatie dan waarin hij zich bij toepassing van uitsluitend het interne Belgische recht zou bevinden.

Dit resultaat strookt niet met de artikelen 48 tot 51 EEG-Verdrag, die juist tot doel hebben de migrerende werknemers een in sommige opzichten gunstiger regeling te bieden dan uit de enkele toepassing van het interne recht zou voortvloeien.

Bij artikel 77, lid 2, sub b-i, van verordening nr. 1408/71 wordt een dubbele betaling van kinderbijslag duidelijk en formeel verboden. Het komt er mitsdien op aan, een oplossing te vinden waardoor onrechtmatige cumulatie van uitkeringen wordt voorkomen zonder dat de werknemer rechten verliest welke hij ontleent aan de wetgeving van de staat die de meest gunstige uitkeringen biedt. In casu bestaat deze oplossing erin, betrokkene in het genot te laten van de Belgische kinderbijslagen, verminderd met de kinderbijslagen krachtens de Italiaanse regeling.

Overigens moet worden opgemerkt dat uit artikel 77, lid 2, sub b-i, van verordening nr. 1408/71 niet duidelijk blijkt of acht moet worden geslagen op de woonplaats van betrokkene op het tijdstip van het verkrijgen van het recht op kinderbijslag (ingaan van het recht op pensioen of rente) dan wel op elke latere woonplaats.

De bedoelde bepaling kan dan ook aldus worden uitgelegd, dat de aanvankelijke toekenning van kinderbijslagen, die werd verricht met inachtneming van de woonplaats van betrokkene op het tijdstip waarop zijn recht op pensioen of op rente was vastgesteld, als definitief moet worden beschouwd en later niet meer kan worden gewijzigd bij verhuizing van de betrokkene naar het grondgebied van een andere Lid-Staat. Deze definitieve vaststelling van het recht op kinderbijslag lijkt bevestiging te vinden in artikel 90, lid 1, van verordening nr. 574/72, bepalende dat de aanvrager, „om in aanmerking te komen voor de bijslagen krachtens artikel 77 of artikel 78 van de verordening, verplicht is een aanvraag tot het orgaan van zijn woonplaats te richten op de wijze die is bepaald in de door dit orgaan toegepaste wettelijke regeling". Nergens wordt bepaald dat een pensioentrekker gehouden is door het indienen van een nieuwe aanvraag een nieuw onderzoek van zijn rechten in te leiden, telkens wanneer hij naar het grondgebied van een andere Lid-Staat verhuist.

Laterza stelt daarom voor, de door de verwijzende rechter aan het Hof gestelde vraag ontkennend te beantwoorden en daarbij te preciseren dat uitkeringen die eventueel zijn verschuldigd krachtens de wetgeving van de Lid-Staat waarnaar betrokkene is verhuisd, moeten worden afgetrokken van de hogere kinderbijslagen die krachtens de wetgeving van een andere Lid-Staat worden toegekend.

De *Commissie van de Europese Gemeenschappen* merkt in de eerste plaats op, dat artikel 77, lid 2, van verordening nr. 1408/71 ten doel heeft vast te stellen, krachtens welke wetgeving bijslagen voor kinderen ten laste van pensioen- of rentetrekkers moeten worden toegekend.

Artikel 42, lid 2, van verordening nr. 3, de voorgangster van verordening nr. 1408/71, bepaalt dat iemand die krachtens de wetgeving van een Lid-Staat in het genot is van een pensioen, ook recht

heeft op de in die wetgeving voorziene kinderbijslagen indien hij op het grondgebied van voornoemde staat woonachtig is, maar dat hij, indien hij woonachtig is in een andere Lid-Staat, dit recht slechts behoudt ten belope van de door de wetgeving van het land van zijn woonplaats toegekende kinderbijslagen en/of bijslagen op pensioenen voor kinderen.

Aangezien de toepassing van dit stelsel te ingewikkeld was gebleken, werd artikel 42 bij verordening nr. 1/64 gewijzigd in die zin, dat degene die in het genot was van pensioenen of renten verschuldigd krachtens de wettelijke regeling van verschillende Lid-Staten, recht had op kinderbijslag overeenkomstig de bepalingen van de wettelijke regeling van het land van zijn woonplaats, indien één van de instellingen die aan hem pensioen of rente verschuldigd waren, zich op het grondgebied van dat land bevond. Deze regeling, krachtens welke het recht op kinderbijslag ten gunste van pensioen- of rentetrekkers wordt vastgesteld op grond van één enkele wetgeving, werd in hoofdzaak overgenomen in artikel 77, lid 2, sub b, van verordening nr. 1408/71.

In zijn arrest van 13 juli 1976 (zaak 19/76, Triches, Jurispr. 1976, blz. 1243) heeft het Hof de geldigheid van artikel 42, lid 2, van verordening nr. 3 erkend.

De vraag van de Arbeidsrechtbank te Charleroi komt in feite hierop neer, of de door het Hof van Justitie in zijn arrest van 6 maart 1979 (zaak 100/78, Rossi, Jurispr. 1979, blz. 831) gestelde regel betreffende de strekking van het in artikel 79, lid 3, van verordening nr. 1408/71 vervatte non-cumulatievoorschrift, ook geldt voor de toepassing van artikel 77, lid 2, van dezelfde verordening. In de zaak-Rossi ging het erom, of het recht van pensioentrekkers op bijslagen voor kinderen ten laste ingeval voor de kinderen krachtens de wettelijke regeling van een Lid-Staat op grond van verrichte beroepswerkzaamheden recht op gezins- of kinderbijslagen bestaat, ingevolge artikel 79 geheel wordt geschorst dan wel gedeeltelijk, namelijk ten belope van bedoelde bijslagen; het Hof heeft toen immers verklaard dat het non-cumulatievoorschrift „slechts van toepassing is wanneer het de belanghebbenden niet zonder reden hun rechten krachtens een deel van de wettelijke regeling van een Lid-Staat ontneemt".

Zowel in het arrest-Triches als in het arrest-Rossi wordt in beginsel gesteld dat de gemeenschapsregeling, „behoudens uitdrukkelijke uitzondering in overeenstemming met de doelstellingen van het Verdrag", niet op dusdanig wijze mag worden toegepast, dat de migrerende werknemer of zijn rechtverkrijgenden hun krachtens de enkele wetgeving van één Lid-Staat verworven rechten verliezen.

Blijkbaar kan zich in het onderhavige geval een dergelijke toepassing voordoen aangezien volgens de Belgische wetgeving (artikel 51, derde alinea, van de samengeordende wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders) „de gezinsvergoedingen niet verschuldigd zijn ten bate van de buiten het Rijk opgevoede kinderen". Het recht van betrokkene op toekenning van Belgische kinderbijslagen, ongeacht zijn woonplaats binnen de Gemeenschap of die van zijn kinderen, berust dus uitsluitend op het gemeenschapsrecht.

De litigieuze bepaling gaat uit van het beginsel dat de begunstigde voor kinderen te zijnen laste slechts één keer kinderbijslag kan genieten. Zij kan mitsdien worden begrepen als een non-cumulatiebepaling in dezelfde zin als artikel 79, lid 3, dat in de zaak-Rossi aan de orde was.

Tussen beide bepalingen bestaan evenwel verschillen die de vraag kunnen doen rijzen of de in het arrest-Rossi aan de noncumulatiebepaling van artikel 79, lid 3, toegekende gedeeltelijke werking ook geldt voor artikel 77, lid 2, sub b-i.

In de eerste plaats wordt door artikel 79, lid 3, in sommige omstandigheden de uitoefening geschorst van een recht dat niettemin blijft bestaan. De bepalingen van artikel 77, lid 2, daarentegen lijken te zijn bedoeld als conflictregels ter vaststelling van de in de verschillende omstandigheden toepasselijke wetgeving. Strikt genomen zou daaruit voortvloeien dat de toepasselijkheid van de wetgeving van een Lid-Staat op de toekenning van kinderbijslagen aan een rechthebbende per se de toepassing van de wetgeving van een andere Lid-Staat uitsluit.

Bovendien zou de uitbreiding van de stelling van het Hof in de zaak-Rossi tot artikel 77, lid 2, sub b-i, noodzakelijkerwijze leiden tot de gelijktijdige toepassing van de wetgevingen van verschillende Lid-Staten op de toekenning van kinderbijslagen; dit zou lijnrecht ingaan tegen het streven naar vereenvoudiging, dat bij de opstellers van verordening nr. 1/64 voorzat.

Men zou ten slotte eraan kunnen herinneren, dat het Hof in de zaak-Triches uitdrukkelijk de geldigheid heeft erkend van artikel 42, lid 2, van verordening nr. 3, zoals gewijzigd bij verordening nr. 1/64; de inhoud van dit artikel is in wezen identiek met die van artikel 77, lid 2, sub b, van verordening nr. 1408/71. Wanneer men de geldigheid van deze bepaling erkent, erkent men tegelijkertijd stilzwijgend dat zij, in de gevallen waarin zij van toepassing was, ter zake van kinderbijslagen, de toepassing van de wetgeving van andere Lid-Staten dan die van de woonplaats van de pensioentrekker geheel kon uitschakelen.

De Commissie merkt dan ook op, dat op grond van deze overwegingen de door de nationale rechter gestelde vraag enkel bevestigend kan worden beantwoord, doch zij meent dat een dergelijk resultaat niet geheel kan bevredigen. Er kunnen immers vrij goede argumenten worden aangevoerd voor de tegengestelde opvatting.

Zo zou men in de eerste plaats kunnen opmerken dat de technische verschilpunten tussen artikel 77, lid 2, sub b-i, en artikel 79, lid 3, niet zo belangrijk zijn als zij op het eerste gezicht lijken. De toewijzing van bevoegdheid in het eerste artikel is niet definitief: zij geldt slechts zolang aan zekere voorwaarden is voldaan. Zo Laterza Italië zou verlaten om zich in een andere Lid-Staat te vestigen, zou voor de toekenning van kinderbijslagen een andere wetgeving dan de Italiaanse van toepassing worden.

Hiertegen kan niet worden ingebracht dat de Raad bij de vaststelling van verordening nr. 1408/71 in de notulen van zijn vergadering een verklaring heeft opgenomen dat de vaststelling van de toepasselijke wetgeving in de zin van artikel 77, lid 2, sub b-ii, definitief is en dat daarna in geen geval nog andere wetgevingen kunnen worden toegepast. Deze verklaring, die overigens als dusdanig elke eigenlijke juridische werking mist, heeft geen betrekking op de onderhavige bepaling.

Ten slotte lijkt de werking van artikel 77, lid 2, sub b-i, ten aanzien van het recht op kinderbijslagen meer op de schorsingsregel van artikel 79, lid 3, dan men bij enkele lezing op het eerste ge-

zicht zou menen. Ook in het geval van artikel 77 wordt het recht op Belgische kinderbijslag eenvoudig geschorst: indien Laterza naar België zou terugkeren, dan zou dit recht opnieuw van volledige toepassing zijn.

Er bestaat mitsdien een sterke overeenkomst tussen de situaties welke door respectievelijk artikel 77, lid 2, sub b-i, en artikel 79, lid 3, worden geregeld — ja, in feite zijn zij volkomen vergelijkbaar. In beide gevallen is er sprake van een schorsing van het recht op kinderbijslagen, hetzij omdat krachtens de wettelijke regeling van een andere Lid-Staat op grond van verrichte beroepswerkzaamheden recht op bijslagen van dezelfde aard bestaat, hetzij omdat betrokkene zijn woonplaats vestigt in een andere Lid-Staat, waar hem een recht op kinderbijslagen wordt toegekend. Het lijkt dan ook niet gerechtvaardigd dat in deze twee gevallen een verschillende regeling zou gelden.

Volgens de rechtspraak van het Hof mag, behoudens uitdrukkelijke uitzondering in overeenstemming met de doelstellingen van het Verdrag, de gemeenschapsregeling niet op dusdanige wijze worden toegepast, dat de migrerende werknemer of zijn rechtverkrijgenden hun rechten krachtens een deel van de wettelijke regeling van een Lid-Staat verliezen. Past men deze rechtspraak in casu niet toe, dan leidt dat tot paradoxale gevolgen; men vergelijke slechts de toestand die daaruit voor betrokkene voortvloeit, met die van een werknemer die dezelfde loopbaan in België heeft voltooid zonder tevoren in Italië te hebben gewerkt, en die dientengevolge zijn recht op Belgische kinderbijslag behoudt.

Het arrest-Triches levert geen grond op om te besluiten dat het arrest-Rossi niet mag worden uitgebreid tot de situatie bedoeld in artikel 77, lid 2, sub b. In de eerste plaats had het Hof zich in dat geval enkel uit te spreken over de geldigheid van artikel 42, lid 2, van verordening nr. 3 en niet over de strekking ervan, en verder moet eraan worden herinnerd dat het arrest-Rossi dateert van na het arrest-Triches.

Ten slotte levert het door de Commissie voorgestelde antwoord geen grotere toepassingsmoeilijkheden op dan die welke voortvloeien uit de toepassing van artikel 79, lid 3, overeenkomstig het in de zaak-Rossi vastgestelde beginsel.

Concluderend stelt de Commissie daarom voor, de vraag van de Arbeidsrechtbank te Charleroi te beantwoorden als volgt:

„Artikel 77, lid 2, sub b-i, van verordening nr. 1408/71 moet aldus worden uitgelegd, dat degene die krachtens de wettelijke regeling van een Lid-Staat een pensioen of rente ontvangt en die woonachtig is op het grondgebied van een andere Lid-Staat waar hem een pensioen of rente wordt toegekend en waar hij recht op gezinsbijslagen verkrijgt, recht heeft op een aanvullende uitkering ten laste van het bevoegde orgaan van de eerste Lid-Staat ten belope van het verschil tussen het bedrag van de kinderbijslag waarop hij krachtens de wettelijke regeling van de eerste Lid-Staat aanspraak zou kunnen maken, en het bedrag van de hem daadwerkelijk uitgekeerde kinderbijslag in de tweede Lid-Staat, indien het eerstgenoemde bedrag hoger is dan het tweede".

III — Mondelinge behandeling

Ter terechtzitting van 13 maart 1980 hebben de Verrekenkas voor gezinsvergoedingen voor de gebieden Charleroi en Namen, te dezen vertegenwoordigd door A. Debrulle, en de Commissie van de Europese Gemeenschappen, te dezen vertegenwoordigd door haar juridisch adviseur J. Amphoux, mondelinge opmerkingen gemaakt.

De advocaat-generaal heeft ter terechtzitting van 27 maart 1980 conclusie genomen.

In rechte

1 Bij vonnis van 11 oktober 1979 heeft de Arbeidsrechtbank te Charleroi krachtens artikel 177 EEG-Verdrag een vraag gesteld over de uitlegging van artikel 77, lid 2, sub b-i, van verordening nr. 1408/71 van de Raad van 14 juni 1971 betreffende de toepassing van de sociale zekerheidsregelingen op loontrekkenden en hun gezinnen, die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen (PB L 149 van 1971, blz. 2).

2 Deze vraag is gerezen in een geschil over een besluit van het bevoegde Belgische orgaan, waarbij een Italiaanse werknemer, die in het genot was van een Belgisch invaliditeitspensioen en woonachtig was in Italië, per 1 oktober 1972 het recht op Belgische kinderbijslag is ontzegd en de na die datum tot 31 oktober 1975 betaalde bijslagen zijn teruggevorderd.

3 Blijkens het dossier dat de nationale rechter het Hof heeft toegezonden, heeft de betrokken werknemer van 1950 tot 1955 in Italië en van 1955 tot 1969 in België gewerkt, is hem per 1 juni 1970 uitsluitend krachtens de Belgische wetgeving een invaliditeitspensioen toegekend, en zijn hem tot 1 oktober 1972 de in deze wetgeving voorziene kinderbijslagen uitgekeerd. Tot voornoemde datum werd het recht van betrokkene op deze uitkeringen geregeld bij artikel 42, lid 1, van verordening nr. 3, dat bepaalt: „zij die in het genot zijn van een pensioen of rente, verschuldigd krachtens de wettelijke regeling van een enkele Lid-Staat, en die op het grondgebied van een andere Lid-Staat woonachtig zijn, hebben recht op kinderbijslag overeenkomstig de bepalingen van de wettelijke regeling van het land dat het pensioen of de rente verschuldigd is alsof zij in dit land woonachtig waren". In lid 3 van voornoemd artikel wordt hieraan toegevoegd, dat de bepalingen van lid 1 van toepassing zijn ongeacht de Lid-Staat op welks grondgebied de kinderen woonachtig zijn.

4 Op 11 juni 1970 zond het Belgische orgaan het dossier inzake het invaliditeitspensioen toe aan de bevoegde Italiaanse instanties en verzocht hen overeenkomstig de bepalingen van gemeenschapsrecht inzake samentelling van verzekeringstijdvakken en berekening pro rata van uitkeringen, een evenredig gedeelte van het invaliditeitspensioen te hunnen laste te nemen; op grond van artikel 40, lid 3, van verordening nr. 1408/71 kende het Italiaanse orgaan op 27 december 1976 de werknemer een gedeeltelijk pensioen toe alsmede recht op de in de Italiaanse wettelijke regeling voorziene gezinsbijslagen, zulks met ingang van de dag van inwerkingtreding van voornoemde verordening, te weten 1 oktober 1972.

5 In verband met de toekenning van deze uitkeringen verminderde het Belgische orgaan het bedrag van het tot 1 oktober 1972 betaalde invaliditeitspensioen met het bedrag van voornoemd evenredig gedeelte; voorts besloot het de uitkering van in de Belgische wetgeving bepaalde kinderbijslagen vanaf die dag te staken en tevens van betrokkene de terugbetaling te vorderen van de tot 31 oktober 1975 uitgekeerde bijslagen (een bedrag van BFR 104 189); op laatstgenoemde datum was immers, in afwachting van een beslissing van de Italiaanse instanties over de toekenning van een evenredig pensioengedeelte, de betaling van de bijslagen geschorst. Het Belgische orgaan motiveerde dit besluit met een verwijzing naar het bepaalde in artikel 77, lid 2, sub b-i, van verordening nr. 1408/71, volgens hetwelk de gezinsbijslagen voor rechthebbenden op een pensioen of rente wegens ouderdom, invaliditeit, arbeidsongeval of beroepsziekte, ongeacht op het grondgebied van welke Lid-Staat de rechthebbende op een pensioen of rente dan wel de kinderen wonen, worden toegekend

„b) aan de rechthebbende op pensioenen of renten verschuldigd krachtens de wettelijke regelingen van meer dan een Lid-Staat:

i) overeenkomstig de wettelijke regeling van die van deze staten, op het grondgebied waarvan hij woont, indien het recht op een van de in lid 1 bedoelde bijslagen aldaar wordt ontleend aan de wettelijke regeling van deze staat . . ."

6 Betrokkene betwist de rechtmatigheid van dit besluit. Hij wijst erop dat, aangezien het bedrag van de in de Italiaanse wettelijke regeling bepaalde kinderbijslagen lager is dan dat van de Belgische bijslagen, voornoemd besluit in casu een vermindering van zijn recht op gezinsbijslagen meebrengt, en betoogt dat men bedoelde bepalingen niet zonder miskenning van de doelstellingen van artikel 51 EEG-Verdrag en van verordening nr. 1408/71 aldus kan uitleggen en toepassen, dat de verzekerde het recht verliest op de hoogste uitkering die hem krachtens de wetgeving van een Lid-Staat is verschuldigd.

7 In verband met dit geschilpunt heeft de Arbeidsrechtbank te Charleroi het Hof verzocht te verklaren, of artikel 77, lid 2, sub b-i, van verordening nr. 1408/71

„aldus moet worden uitgelegd, dat het recht op kinderbijslag in de staat op het grondgebied waarvan de rechthebbende op invaliditeitspensioen woonachtig is (in casu Italië), het voordien in een andere Lid-Staat (in casu België) verkregen recht op hogere kinderbijslag doet vervallen".

8 Gelijk het Hof in zijn arrest van 6 maart 1979 (zaak 100/78, Rossi, Jurispr. 1979, blz. 831) heeft overwogen hebben de verordeningen betreffende de sociale zekerheid van migrerende werknemers niet een gemeenschappelijk stelsel van sociale zekerheid in het leven geroepen, doch „verschillende stelsels laten voortbestaan, die verschillende vorderingen doen ontstaan op onderscheiden organen tegenover welke de uitkeringsgerechtigde rechtstreeks aanspraken bezit, hetzij uitsluitend krachtens een nationale wettelijke regeling, hetzij krachtens de nationale regeling zo nodig aangevuld door het gemeenschapsrecht". In hetzelfde arrest heeft het Hof voorts gepreciseerd dat, „behoudens uitdrukkelijke uitzondering in overeenstemming met de doelstellingen van het Verdrag, de gemeenschapsregeling niet op dusdanige wijze mag worden toegepast, dat de migrerende werknemer — of zijn rechtverkrijgenden — zijn rechten krachtens een deel van de wettelijke regeling van een Lid-Staat verliest", of dat een vermindering van de uitkeringen krachtens deze wettelijke regeling, aangevuld door het gemeenschapsrecht, daarvan het gevolg is. De in verordening nr. 1408/71 vastgestelde en uitgewerkte regels ter coördinatie van de wettelijke regelingen van de Lid-Staten, berusten immers op het in de 7e en 8e considerans van de verordening neergelegde algemene beginsel, dat voornoemde regels de werknemers die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen, alle uitkeringen waarop in de verschillende Lid-Staten recht is verkregen, moeten waarborgen, „tot ten hoogste de uitkering die door één van deze Lid-Staten verschuldigd zou zijn".

9 Overeenkomstig deze beginselen mag artikel 77, lid 2, sub b-i, van verordening nr. 1408/71 mitsdien niet aldus worden toegepast, dat een werknemer, wanneer de door een Lid-Staat verschuldigde uitkeringen worden vervangen door in een andere Lid-Staat verschuldigde uitkeringen, het recht op de meest gunstige uitkering verliest. De leidende beginselen van verordening nr. 1408/71 vergen juist dat, zo in het geval bedoeld in artikel 77, lid 2, sub b-i, het bedrag van de uitkeringen in de Lid-Staat van woonplaats lager is dan dat van de door de andere Lid-Staat toegekende uitkeringen, de werknemer

de hoogste uitkering blijft genieten en van het bevoegde orgaan van deze laatste Lid-Staat een aanvullende bijslag ontvangt ten belope van het verschil tussen de twee bedragen.

10 Op de gestelde vraag moet mitsdien worden geantwoord dat artikel 77, lid 2, sub b-i, van verordening nr. 1408/71 aldus moet worden uitgelegd, dat het recht op kinderbijslagen ten laste van de staat op het grondgebied waarvan de rechthebbende op een invaliditeitspensioen woont, niet het recht op hogere kinderbijslagen doen vervallen, dat voordien ten laste van een andere Lid-Staat is verkregen. Wanneer het daadwerkelijk ontvangen bedrag der kinderbijslagen in de Lid-Staat van woonplaats lager is dan de bijslagen overeenkomstig de wettelijke regeling van de andere Lid-Staat, heeft de werknemer tegenover het bevoegde orgaan van laatstbedoelde staat recht op aanvullende bijslagen ten belope van het verschil tussen de twee bedragen.

Kosten

11 De kosten door de Commissie wegens indiening harer opmerkingen bij het Hof gemaakt, kunnen niet voor vergoeding in aanmerking komen. Ten aanzien van de partijen in het hoofdgeding is de procedure als een aldaar gerezen incident te beschouwen, zodat de nationale rechterlijke instantie over de kosten heeft te beslissen.

HET HOF VAN JUSTITIE (Eerste kamer),

uitspraak doende op de door de Arbeidsrechtbank te Charleroi bij vonnis van 11 oktober 1979 gestelde vraag, verklaart voor recht:

Artikel 77, lid 2, sub b-i, van verordening nr. 1408/71 moet aldus worden uitgelegd, dat het recht op kinderbijslagen ten laste van de staat op het grondgebied waarvan de rechthebbende op een invaliditeitspensioen woont, niet het recht op hogere kinderbijslagen doet vervallen, dat voordien ten laste van een andere Lid-Staat is verkregen. Wanneer het daadwerkelijk ontvangen bedrag der kinderbijslagen in de Lid-Staat van

woonplaats lager is dan de bijslagen overeenkomstig de wettelijke regeling van de andere Lid-Staat, heeft de werknemer tegenover het bevoegde orgaan van laatstbedoelde staat recht op aanvullende bijslagen ten belope van het verschil tussen de twee bedragen.

O'Keeffe Bosco Koopmans

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg op 12 juni 1980.

Voor de griffier.

J. A. Pompe

adjunct-griffier

De president van de Eerste kamer

A. O'Keeffe

CONCLUSIE VAN DE ADVOCAAT-GENERAAL J.-P. WARNER VAN 27 MAART 1980 [1]

Mijnheer de President,
mijne heren Rechters,

Deze zaak is ter prejudiciële beslissing aan het Hof voorgelegd door de Arbeidsrechtbank te Charleroi. Verzoekster in het hoofdgeding is de Verrekenkas voor Gezinsvergoedingen voor de gebieden Charleroi en Namen (hierna te noemen: „VGV"). Verweerder is Cosimo Laterza. Het omstreden punt in het hoofdgeding is de vraag of Laterza al dan niet recht heeft op Belgische kinderbijslag.

Uit de overgelegde stukken blijkt dat, naast de VGV, ten minste drie andere Belgische instellingen voor sociale zekerheid betrokken zijn bij Laterza's geval, te weten het Nationaal Pensioenfonds voor mijnwerkers, de Caisse de Prévoyance du Centre en de Caisse de Compensation des Allocations familiales de l'Industrie Charbonnière des bassins de Charleroi et de la Basse Sambre. De rol van deze respectieve instellingen is voor de oplossing van de aan het Hof voorgelegde vraag evenwel niet relevant; ik zal ze dan ook eenvoudigheidshalve aanduiden als „de Belgische organen".

De feiten van de zaak zijn de volgende.

1 — Vertaald uit het Engels.